

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

postmottak@fin.dep.no

Hørings svar om midlertidig unntak fra forbrukslånsforskriften for små, kortsiktige lån med lav rente

Forbrukerrådet viser til at Finansdepartementet den 24. april 2020 la ut høring om midlertidig unntak fra forbrukslånsforskriften for små, kortsiktige lån med lav rente. Høringsfristen er av departementet satt til den 30. april 2020.

Forbrukerrådet oversender med dette sitt høringssvar, som er innsendt ved bruk av departementenes digitale løsning for høringsuttalelser og i tillegg oversendt elektronisk til postmottak@fin.dep.no.

I høringsnotatet fra departementet tas det blant annet til orde for at det fastsettes en forskrift som på nærmere angitte vilkår gir midlertidig unntak fra kravene i forbrukslånsforskriften for små, kortsiktige lån med lav rente.

Forbrukerrådets hovedpunkter kan oppsummeres slik:

- Forbrukerrådet er opptatt av at husholdninger som på grunn av koronakrisen må søke dagpenger av NAV skal kunne motta dagpenger raskt.
- Forbrukerrådet ser positivt på at det allerede den 30. mars ble mulig for personer som venter på å få dagpengesøknaden ferdigbehandlet å få forskudd på dagpenger. Forbrukerrådet ser positivt på at tilbudet ble fornyet den 24. april til også å gjelde utbetalinger for mai, hvis man søker på nytt.
- I den grad det offentlige tilbudet med forskudd ikke er reell, men at det faktisk er en signifikant mengde dagpengesøkere som må vente lenge på

dagpenger, stiller Forbrukerrådet seg positiv til at husholdninger som på grunn av koronakrisen befinner seg i en midlertidig anstrengt økonomisk situasjon med svært begrenset likviditet, skal kunne innvilges kortsiktige, usikrede lån med lav rente i påvente av utbetaling av dagpenger fra NAV.

- Før eventuelle regelendringer bør Finansdepartementet forsikre seg om at det faktisk eksisterer en signifikant mengde dagpengesøkere som må vente på dagpenger. Forbrukerrådet har ikke sett dokumentasjon som sannsynliggjør det, men ei heller dokumentasjon som avviser at det er tilfellet.
- Forbrukerrådet mener det bør settes et rentetak for denne typen lån som tilsvarer maksimalt 5 prosent effektiv rente. Kredittrisikoen ved disse lånene er forsvinnende lav så lenge det fastholdes et krav om at lånesøknader bare kan innvilges dersom det kan dokumenteres at lånet skal kompensere for manglende utbetaling fra NAV i forbindelse med koronavirusutbruddet.
- Ved å stille krav om at lånet utelukkende skal kompensere for manglende men forestående utbetaling fra NAV, er utlåner langt på vei beskyttet mot mislighold og normal kredittrisiko.
- Myndighetene bør også kommunisere en tydelig forventning ut til bankene om at de bør bestrebe seg på å tilby lån med lavere rente enn dette. Det vises i denne sammenheng blant annet til at Norges Bank har utvidet ordningen med ekstraordinære F-lån i norske kroner hvor renten er satt til gjeldende styringsrente for lån med løpetid inntil tre måneder, styringsrenten pluss en margin på inntil 15 basispunkter for lån med løpetid seks måneder, og styringsrenten pluss en margin på inntil 30 basispunkter for lån med løpetid 12 måneder. Dette bidrar til at banksystemet tilføres rimelig funding og likviditet, noe som også bør kunne komme vanlige forbrukere til gode.¹
- Forbrukerrådet støtter videre forslaget om at denne typen små, kortsiktige lån med lav rente ikke skal overstige 45 ganger dagpenger, og det må kunne dokumenteres at lånet skal forskuttere utbetaling av dagpenger fra NAV.
- Forbrukerrådet mener samtidig at lån som innvilges etter den nye unntaksbestemmelsen, ikke skal medregnes i verdien av innvilgede lån i beregningen av fleksibilitetskvoten etter § 8 i forskrift av 12. februar 2019 nr. 83 om krav til finansforetakenes utlånspraksis for forbrukslån. Lånene bør heller ikke medregnes i fastsettelsen av belåningsgrad eller «loan to income».

¹ <https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Pressemeldinger/2020/2020-03-19-2-pressemelding/>

- Forbrukerrådet støtter forslaget om at unntaket begrenses til å gjelde lån som innvilges frem til utløpet av andre kvartal 2020, men med mulighet for en viss forlengelse dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Forbrukerrådet er opptatt av at den ekstraordinære situasjonen som har oppstått som følge av koronakrisen ikke må føre til at enda flere husholdninger må ta opp gjeld som de ikke makter å betjene i fremtiden. Det gjelder også med tanke på den midlertidige oppmykningen knyttet til avdragsutsettelse for boliglån.

Mange låntakere er særlig sårbare for renteøkninger og inntektsbortfall. I gitte situasjoner, slike vi opplever nå, kan inntektsbortfall bidra til å øke omfanget av misligholdte og tapsutsatte lån. Mange permitteringer og oppsigelser innebærer at mange forbrukere og husholdninger nå befinner seg i en krevende økonomisk situasjon. Det er derfor avgjørende at dagpenger tilkommer forbrukere raskt.

Lån som gis i medhold av det midlertidige unntaket fra forbrukslånsforskriften må ikke bidra til å bygge opp en varig økt gjeldsbelastning for norske husholdninger. Bankene må videre ikke gis adgang til å sette opp renten på slike lån utover et rentetak på 5 prosent effektiv rente.

Forbrukerrådet har vært opptatt av at den uhemmede utlånsveksten vi til dels har sett siden årtusenskiftet i Norge må tøyles. For Norges del har gjeldsveksten de siste årene vært muliggjort blant annet som følge av et vedvarende lavrenteregime i kombinasjon med økte boligpriser. Siden midten av 1990-tallet har gjeldsveksten blant husholdningene vært høyere enn inntektsveksten, og gjeldsbelastningen målt ved forholdet mellom gjeld og disponibel inntekt har kommet opp på et historisk høyt nivå. Ved utgangen av tredje kvartal 2019 utgjorde gjeldsbelastningen hele 232,0 prosent.²

Særlig bekymringsfullt er det at nordmenns usikrede gjeld har økt sterkt de siste årene. I følge Gjeldsregisteret utgjør samlet usikret gjeld i Norge ultimo april 2020 i underkant av 163 milliarder kroner, fordelt på om lag 3,2 millioner personer.³

² *Finanstilsynet: Finansielt utsyn, desember 2019.*

<https://www.finanstilsynet.no/contentassets/345999748fa840e59fff49e6a2dbb1db/finansielt-utsyn-desember-2019.pdf>

³ <https://www.gjeldsregisteret.com/>

Andelen forbrukslån som misligholdes har også vært økende i årene etter 2014 og frem til i dag.⁴

Den ekstraordinære situasjonen vi står inne i nå må ikke bidra til at enda flere husholdninger oppptar lånegjeld de på sikt ikke makter å betjene.

Oslo, den 30. april 2020

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Jorge B. Jensen (sign.)
Fagdirektør finans

Bjarki Eggen (sign.)
Seniorrådgiver finans

⁴ *Finanstilsynet: Finansielt utsyn, desember 2019.*